

Nederland kan best een stootje hebben

AMSTERDAM – Europa en de Verenigde Staten bezwijken bijna onder de schulden crisis. Beurzen schieten op en neer. Banken wantrouwen elkaar. De Oeso roept dat de groei van 's werelds grootste economieën – en ook van Nederland – verder afneemt. Het CPB zegt, dat na de crisis van 2008, een 'dubbele dip' de groei van 2% voor dit jaar onderuit haalt. En toch stellen verschillende economen dat we niet hoeven te vrezen. „Als er al een recessie komt, dan is dat nog geen doemscenario.”

RECESSIE IS GEEN DOEMSCENARIO

„Het risico dat we in een diepe recessie belanden is klein”, stelt econoom Nico Klene van ABN Amro. „Dat gebeurt alleen als zaken in Europa echt mis gaan. We gaan ervan uit dat onze economie volgend jaar met krap 1,5% groeit.”

Economen van zowel ING als Rabobank zeggen ook dat de angst voor een recessie voorbarig is. Ze wijzen op tijdelijke oorzaken van de verzwakking, zoals de aardbeving in Japan en de sterke stijging van de olieprijs.

ABN Amro denkt dat de kans dat ons land in een recessie komt rond de 30% ligt. „Een milde recessie”, stelt Klene. „Als er een nieuwe recessie komt, dan zal het niet zo heftig zijn als in 2009.” De econoom ziet een krimp van het bruto binnenlands product (bbp) van rond de 0%. In 2009 ging het om een terugval van 3,5%.

„De vorige recessie was veel minder heftig dan in de jaren dertig, toen de economie enkele jaren achter elkaar kromp”,

legt hij uit. „De krimp werd niet echt gevoeld. Dat komt vooral omdat de werkloosheid heel erg is meegevallen.” De werkloosheid in Nederland is momenteel rond de 4%. Ter vergelijking: in Spanje is het bijna 20%.

Dat de vorige neergang in historisch perspectief niet zo ingrijpend was, blijkt ook uit onderzoek van vijftien financiële crises door CPB-economen

Casper van Ewijk en Coen Teulings. Een grote crisis trekt het bbp meerdere jaren 5 tot 10% onderuit, stellen ze in hun boek 'De grote recessie'. De economen berekenden verder dat de werkloosheid, altijd vertraagd, gemiddeld rond de 7% uitkomt. Deze piek wordt echter pas na vijf jaar bereikt.

Klene verwacht dat ook een nieuwe recessie niet zo ingrijpend zal zijn. „Ja, we gaan misschien goedkoper op vakantie. De werkloosheid zal iets oplopen. Maar bedrijven kunnen het wel twee of drie kwartalen aan. Daarna komt er pas een moment dat ze bepaalde mensen niet meer aan kunnen houden.”

Paniek op de beurzen betekent niet automatisch dat het slecht gaat met bedrijven, licht Walter Toemen, directeur bij kredietverzekeraar Euler Hermes, toe. Diens nieuwste wereldwijde faillissementscijfers zijn een indicatie van groei. „Het aantal bedrijfssluitingen neemt in Nederland bijvoorbeeld af, dankzij de lichte economische groei. Ook van langzamere groei worden we niet meteen veel slechter.”

Maar het consumentenvertrouwen is teer. Amerikanen zijn sinds 1980 niet zo terughoudend. Gaan consumenten tij-

dens de komende neergang twifelen, dan zullen allereerst

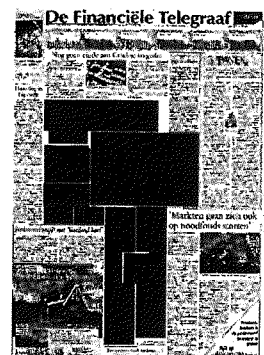
minder televisies en andere consumentenelektronica worden verkocht. „Autoverkoop nemen nu nog toe. Maar raakt eventjes de klad in de groei”, zegt Toemen, „dan trappen kopers meteen op de rem.”

De bouw blijft bovendien slecht, toont het onderzoek. Wegtransport en distributie krijgen de komende maanden al problemen, net als het luchtvervoer, cruciaal voor Nederland. Chemische producenten, de farmacie, de chipsector, machinebouw en voedselindustrie kunnen daarentegen sterk doorgaan. „Nederlanders blijven toch eten, hoor”, zegt Toemen. „Wel minder vaak in restaurants.”

Zoveel economen, zoveel meningen. En sommigen denken dat het veel harder achteruit gaat dan alleen minder vakanties, auto's en etentjes. Alex Klein (Nyenrode University) ziet – vooral na het besluit van

de Fed deze week om de rente tot 2013 laag te houden – zelfs heel weinig lichtpuntjes.

„Het drong in de hele markt door dat de Fed met dat rentebesluit erkent dat er sowieso geen organische groei meer komt. De komende vijf jaar

krimpt Nederland stevig. Maar niemand wil dat horen."

Waar andere economen bij bedrijven nog kwartalen veerkracht zien, noemt Klein de ingeteerde bedrijfskassen het meest acute probleem. „Ondernemers hebben na de vorige crisis hun kosten sterk beperkt om de lagere omzetten de baas te blijven. Ze hebben nu geen buffer meer die nieuwe klappen kan opvangen en mensen aan het werk te houden. We hebben op te grote voet geleefd.”

door **THEO BESTEMAN** en **INGE DE BROUWER**

MARKTEN

